शोकाभावेहेतुमाह निर्ममइति मुक्तबंधनः निर्वासनः स्वस्थः स्वरूपप्रतिष्ठः अव्यपेतः देहाद्यनभिमानेनस्वरूपादप्रच्युतः भूतानांप्रभवाप्ययौपरंब्रह्म ॥२९॥ लोकंआत्मानं अव्ययंनिरपायं ॥३०॥ प्रकृतौविश्वकर्म्यां विकारेधर्माधर्मफलयोःसुखदुःखयोः ममद्वेष्टारमहंनपश्यामि यश्चममायतेममेवआचरतिपुत्रमित्रादिरात्मीयस्तंचनपश्यामि ॥ ३१ ॥ ऊर्ध्वंस्वर्गं अवाक्पातालं तिर्यक्मर्त्यलोकं नकामयेकचित्काले तत्रहेतुर्नहीति ज्ञेयेविज्ञानेकर्म पाठांतरेशर्मवानविद्यतेइतिनहिकिंतुज्ञानेएवनविद्यतेइतियोजना विज्ञानेबुद्धौ ज्ञानेचिदात्मनिआत्मनोधर्माधर्मतत्फलाश्रयत्वाभावादहंनकिमपिकामयेइत्यर्थः ॥ ३२ ॥

निर्ममोनिरहंकारोनिराशीर्मुक्तबंधनः ॥ स्वस्थोव्यपेतःपश्यामिभूतानांप्रभवाप्ययौ ॥ २९ ॥ कृतप्रज्ञस्यदांतस्यवितृष्णस्यनिराशिषः ॥ नायासोविद्यतेशक्रपश्यतोलोकमव्ययं ॥ ३० ॥ प्रकृतौचविकारेचनमेप्रीतिर्नचद्विषे ॥ द्वेष्टारंचनपश्यामियोमामद्यममायते ॥ ३१ ॥ नोर्ध्वंनावाङ्तिर्यक्कनक्वचिच्छक्रकामये ॥ नहिज्ञेयेनविज्ञानेनज्ञानेकर्मविद्यते ॥ ३२ ॥ शक्रउवाच येनैषालभ्यतेप्रज्ञायेनशांतिरवाप्यते ॥ प्रब्रूहितमुपायंमेसम्यक्प्रह्लादपृच्छतः ॥ ३३ ॥ प्रह्लादउवाच आर्जवेनाप्रमादेनप्रसादेनात्मवत्तया ॥ वृद्धशुश्रूषयाशक्रपुरुषोलभतेमहत् ॥ ३४ ॥ स्वभावाल्लभतेप्रज्ञांशांतिमेतिस्वभावतः ॥ स्वभावादेवतत्सर्वंयत्किंचिदनुपश्यसि ॥ ३५ ॥ इत्युक्तोदैत्यपतिनाशक्रोविस्मयमागमत् ॥ प्रीतिमांश्चतदाराजंस्तद्वाक्यंप्रत्यपूजयत् ॥ ३६ ॥ सतदाभ्यर्च्यदैत्येंद्रंत्रैलोक्यपतिरीश्वरः ॥ असुरेंद्रमुपामंत्र्यजगामस्वंनिवेशनं ॥ ३७ ॥ इतिश्रीमहाभारतेशांति० मोक्ष० शक्रप्रह्लादसंवादोनामद्वाविंशत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २२२ ॥

युधिष्ठिरउवाच ययाबुद्ध्यामहीपालोभ्रष्टश्रीर्विचरेन्महीं ॥ कालदंडविनिष्पिष्टस्तन्मेब्रूहिपितामह ॥ १ ॥ भीष्मउवाच अत्राप्युदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ॥ वासवस्यचसंवादंबलेर्वैरोचनस्यच ॥ २ ॥ पितामहमुपागम्यप्रणिपत्यकृतांजलिः ॥ सर्वानेवासुरान्जित्वाबलिंपप्रच्छवासवः ॥ ३ ॥ यस्यस्मददतोवित्तंनकदाचनहीयते ॥ तंबलिंनाधिगच्छामिब्रह्मन्नाचक्ष्वमेबलिं ॥ ४ ॥ सवायुर्वरुणश्चैवसरविःसचचंद्रमाः ॥ सोग्निस्तपतिभूतानिजलंचसभवत्युत ॥ ५ ॥ तंबलिंनाधिगच्छामिब्रह्मन्नाचक्ष्वमेबलिं ॥ सएवत्यस्तमयतेसस्मविद्योततेदिशः ॥ ६ ॥

प्रज्ञाज्ञानं शांतिस्तत्फलं ॥ ३३ ॥ प्रसादेनबुद्धेर्नैर्मल्येन आत्मवत्तयाजितेंद्रियतया महत्मोक्षं ॥ ३४ ॥ अनात्मनःकर्तृत्वमुपपाद्योपसंहरति स्वभावादेवेति विद्याविद्यामुक्तिश्चमायिक्येवेत्यर्थः यथोक्तंश्रीमद्भागवते विद्याविद्येममतनूविद्ध्युद्धवशरीरिणां मोक्षबंधकरीआद्येमाययामेविनिर्मितेइति ममममायाविनः ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ इतिशांति० नै० भा० द्वाविंशत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २२२ ॥

इंद्रियनिग्रहोहंकर्तृत्वाभिमानत्यागश्चकार्यइत्यध्यायद्वयेनोक्तासंपदांचांचल्यात्तत्प्राप्तिनाशयोर्हर्षशोकौनकर्तव्यावित्याख्यायिकामुखेनाध्यायत्रयेणाह ययाबुध्येत्यादिना कालदंडविनिष्पिष्टोविपद्ग्रस्तः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ स्ववीर्यख्यापनायबलिस्तौति यस्येत्यादिना ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥

Digitized by Google